

“Cumhurbaşkanı Halktan Oy İster mi?”

Cumhurbaşkanı Erdoğan, bir süre önce Kırşehir’de miting havasında geçen konuşmasında “Adalet ve Kalkınma Partisi’ne oy verin.” diyerek halka açık bir çağrıda bulundu. Bu çağrının altında yatan en önemli sebep kuşkusuz Başkanlık Sistemi’ne geçiş için Adalet ve Kalkınma Partisi’nin ihtiyaç duyduğu milletvekili sayısına ulaşması gerekliliğidir. Bilindiği üzere Sayın Erdoğan birçok ortamda mevcut parlamenter sistemden duyduğu memnuniyetsizliği dile getirmiş ve milli iradenin verdiği yetkiyi ideal şekilde kullanamadığını ifade etmişti. O halde burada sorulması gereken soru şudur: “Cumhurbaşkanı halktan oy ister mi?”

Bu soruyu yanıtlamak için Anayasa hükümlerine bakmamız gerekli ve yeterlidir. Anayasa’nın 101. maddesinde Cumhurbaşkanı’nın nitelikleri ve tarafsızlığı düzenlenmiştir. Bu hüküm uyarınca Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa siyasi partisi ile ilişkisi kesilecek ve TBMM üyeliği sona erecektir. Bu hükmün getiriliş amacı maddenin başlığından da görüleceği üzere Cumhurbaşkanı’nın tarafsızlığını ve halkın her kesiminin Cumhurbaşkanı olmasını sağlamaktır.

Bunun yanı sıra, Anayasa’nın 104. maddesinde Cumhurbaşkanı’nın görev ve yetkileri düzenlenmiştir. Anılan hükmün birinci fıkrasında Cumhurbaşkanı’na devleti temsil etme, Anayasa’nın uygulanmasını ve devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözetme görevleri yüklenmiştir. Bu iki görevi yerine getirmesi için de Cumhurbaşkanı’na bir takım görev ve yetkiler verilmiştir. Bu görev ve yetkiler Anayasa’da “yasama ile ilgili olanlar”, “yürütmeye ilişkin olanlar” ve “yargı ile ilgili olanlar” şeklinde gruplandırılıp tek tek sayılmıştır.

Cumhurbaşkanı’nın yasama ile ilgili görev ve yetkileri; yasama yılının ilk günü TBMM’de açılış konuşması yapmak, TBMM’yi toplantıya çağırarak, kanunları yayımlamak veya tekrar görüşülmek üzere TBMM’ye geri göndermek, Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları halkoyuna sunmak, Anayasa Mahkemesi’nde iptal davası açmak ve TBMM seçimlerinin yenilenmesine karar vermektir.

Cumhurbaşkanı’nın yürütme ile ilgili görev ve yetkileri ise Başbakanı atamak ve istifasını kabul etmek, Başbakan’ın önerisi üzerine bakanları atamak ve görevlerine son vermek, gerekli gördüğünde Bakanlar Kurulu’na başkanlık etmek, uluslararası anlaşmaları onaylamak ve yayımlamak, TBMM adına TSK’nın Başkomutanlığını temsil etmek,

Genelkurmay Başkanı'nı atamak, YÖK üyelerini ve üniversite rektörlerini seçmek ve Milli Güvenlik Kurulu ve Devlet Denetleme Kurulu ile ilgili bir takım görev ve yetkilerden ibarettir.

Yine Cumhurbaşkanı'nın yargı ile ilgili görev ve yetkileri de; Anayasa Mahkemesi üyelerini, Danıştay üyelerinin dörtte birini, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Başsavcı vekilini, Askeri Yargıtay üyelerini, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi üyelerini ve HSYK üyelerini seçmektir.

Görüldüğü üzere Anayasa'nın 101. maddesi uyarınca Cumhurbaşkanı seçilmesiyle birlikte Sayın Erdoğan'ın partisiyle ilişkisi kesilmiş ve kendisi tarafsız bir statüye geçmiştir. Cumhurbaşkanı'nın bu tarafsız statünün gereklerini yerine getirmesi anayasal bir görevdir. Sayın Erdoğan, Cumhurbaşkanlığı görevine başlarken Anayasa'ya ve hukukun üstünlüğüne bağlı kalınacağına dair yemin etmiştir. Bu durumda Cumhurbaşkanı konumunda olan bir kimsenin bir siyasi parti lehine seçim propagandası yapması Anayasa'ya açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

Esasında bir Cumhurbaşkanı'nın genel olarak hükümet sistemine ilişkin eleştirilerde bulunması normal bir düzende kabul edilebilir bir durum olarak değerlendirilebilir. Ancak, Sayın Erdoğan'ın beyanlarını Anayasa'ya aykırı kılan unsur, kendisinin önceden genel başkan olduğu siyasi partiye oy istemesi ve başkanlık sistemi adı altında hem genel seçimde hem de seçim sonrası olası bir referandumda kendisini halka oylatmak istemesidir. Başka bir deyişle burada Anayasa'ya aykırılığı barındıran unsur Cumhurbaşkanı'nın tarafsızlığını açıkça yitirmesi ve yukarıda açıkladığımız görev ve yetkileri dışında eylemlerde bulunmasıdır.

Sonuç olarak halkın iradesi, Cumhurbaşkanı'na sadece ve sadece Anayasa'da sayılan görev ve yetkileri vermiştir. Bu görev ve yetkilere aykırı davranmak sadece Anayasa'ya değil, aynı zamanda halkın iradesine de aykırıdır. Halkın oyuyla seçilenlerin, halkın ve rejimin teminatı olan en temel yasalara aykırı davranışlar sergilemesi totaliter eğilim gösteren iktidar dönemlerinde görülen bir durumdur. Türkiye, totaliter rejime doğru giden bu yoldan bir an önce dönmelidir. Hukuka saygı ve hukukun üstünlüğü, bu dönüşün olmazsa olmazıdır.

Av. Uğur Güner